EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Cultura | Jordi Estrada | Actualitzat el 14/01/2022 a les 12:56

?La Innocentada se suma a la celebració de l'any ignasià

Coincidint amb els 500 anys de l'estada d'Ignasi de Loiola a Manresa, del 4 al 6 de febrer es presentarà al Kursaal "Íñigo, l'home rere el sant", una farsa escrita per Carles Claret i dirigida per Jordi Gener. La 65a edició de la Innocentada s'escau en el vintè aniversari de la mort d'Agustí Soler i Mas, iniciador i mantenidor d'aquesta tradició teatral durant els primers 45 anys.

Elenc de la Innocentada i comissió organitzadora de l'Agrupació Cultural del Bages | Foto: Jesús Martínez

Seguint amb el to de farsa i crítica de les Innocentades, a *Íñigo, l'home rere el sant* s'ironitza sobre la proliferació de rodatges a la ciutat en els darrers temps i també sobre el manresà d'adopció més internacional de la nostra història local, tot lligat per mitjà d'una hipotètica superproducció de la plataforma Petflix a l'entorn d'un foraster baix i coix, però tanmateix carismàtic i doner, interpretat al plató pel prestigiós actor Óscar Empanada, rèplica en broma de l'actor espanyol Óscar Jaenada. De rèpliques de noms de persones reals l'espectacle n'és ple: Cristòfer Porland, director del film; Úrsula Fricandó, *partenaire* del protagonista; Aleix Botés, cap de producció de Manresa Film Office; Pilar Nyogui, periodista del Canal Mandarina; Fina Arenal, cap de protocol de l'Ajuntament..., i és que, sempre en clau de comèdia, la trama combina com és habitual realitat i ficció, en un joc histriònic de cinema dins el cinema. Com en les darreres quatre edicions, Jordi Gener s'ocupa de la direcció artística; Ariadna Guitart, de la coreografia; Dolors Baró i Anna Grau, del vestuari: Adrià Guitart, de la producció i Txell Vall, de la comunicació.

Agustí Soler i Mas, l'ànima de la Innocentada

La 65a edició de la Innocentada coincideix amb el vintè aniversari de la mort d'Agustí Soler i Mas, iniciador i mantenidor d'aquesta tradició teatral durant els primers 45 anys. Ell fou qui el 1957, en ple franquisme, «va inventar-se», en paraules del periodista cultural Joaquim Noguero, «una tradició ciutadana, única al nostre país». Segons Noguero, el seu pas per Art-Viu va infondre-li «una afició sincera i autèntica envers el teatre i la cultura». I remarca que "el seu teatre entronca amb el teatre popular català». Admet que «en aquella època jo exercia de periodista cultural de Regió7 i em limitava a analitzar cada peça com si només fos una obra teatral. Amb la perspectiva actual, allò sobrepassava el fet teatral: cada muntatge era un esdeveniment ciutadà, una mostra de la democratització de la cultura».

L'actor i director Joan Torrens posa en relleu la seva capacitat d'aglutinar voluntats, sense la qual un projecte tan complex i de tanta envergadura com és la Innocentada no hauria reeixit: «L'Agustí era un líder natural, que encomanava entusiasme». De fet, Torrens entra en contacte amb Soler i Mas el 1975, quan aquest crea i dirigeix el Col·lectiu d'Actors Manresans, amb la intenció de reunir actors i actrius provinents d'altres grups escènics: elenc de la Seu, Art-Viu, Arlequí... Recorda com el primer muntatge representat va ser *Ja sé que no s'estila*, l'estiu del 1976, a la plaça Major. Es tractava d'una versió teatral a partir del guió de la Innocentada de l'any anterior. Des d'aleshores, Torrens col·laborarà esporàdicament en algunes Innocentades com a actor, i també com a director, el 2017, amb *Barroc Shop*. Explica que, durant els vuit o nou anys de funcionament del Col·lectiu d'Actors, l'obra que va funcionar millor va ser *Els llits de Valldemossa*, «amb la qual vam recórrer bona part de la geografia catalana, des de la Vall d'Aran a fins a Ulldecona o Olot, amb més d'un centenar de representacions».

El guionista i autor teatral Joan Barbé reconeix que «si he estat guionista ha estat gràcies a l'Agustí, a qui vaig conèixer quan jo tenia disset anys». Recorda com després d'escriure *L'acusat número 11* per al grup Primer Acte, que dirigia Joaquim Manzano, Soler i Mas, que pateix un contratemps de salut, demana a Barbé d'escriure conjuntament el guió per a la Innocentada de l'any 1982. L'obra d'aquell any, inspirada en el llibre d'Eric From, *L'art d'estimar*, es titularà *Fromm, Fromm, Ximm, Pomm* i la dirigirà Joan Cirera. Barbé, en morir l'Agustí el 2002, serà l'artífex, juntament amb la companyia La Bodega Teatre, de la continuïtat de la Innocentada: «Vam fer-ho amb la finalitat i el compromís de superar una situació d'impàs i aconseguir arribar a la cinquantena edició, un número que l'obra de l'Agustí mereixia assolir». A partir del 2008 la Innocentada va ser gestionada per la comissió d'ex-actors, amb guions del mateix Barbé, Albert Casas, Jaume Costa i Ernest Macià. Finalment, des de l'any 2018 n'ha assumit la coordinació la comissió actual.

Les febrades de Navarcles, passant per Súria

L'any 1990, vivint a Navarcles, a l'Agustí Soler i Mas van proposar-li de muntar un espectacle a l'estil de les Innocentades de Manresa per a la festa major d'hivern. I és així com va començar la tradició del que, més endavant, se'n van passar a dir les *febrades*, anomenades així perquè s'esqueien pels volts de Sant Valentí, el febrer. En aquestes obres (*El pito de Sant Benet*, *Parc Marcel·lí*, *Teixint les nostres melodies*...) es recreaven moments de la història del poble per mitjà de personatges que, en paraules del mateix Soler i Mas, «cerquen la seva identitat». Des del seu traspàs, l'actor, dramaturg i director navarclí Jaume Costa va agafar el relleu de les febrades, i d'aleshores n'ha estat el guionista, el director o totes dues coses alhora.

Uns anys abans, la gent del Foment Cultural de Súria va encarregar a Soler i Mas una obra per commemorar el centenari de l'epidèmia de còlera que va assolar la població. I així va néixer l'espectacle *Pell de poble*, estrenat el 1985, amb la participació de nombroses entitats i col·lectius de Súria, i de la cobla Ciutat de Solsona. Segons explica Josep Peramiquel, aleshores membre de la junta del Foment, «se'n van fer cinc representacions, totes a la plaça Major del barri vell, en un escenari a l'aire lliure, on havien tingut lloc els fets narrats». Del Soler i Mas guionista en destaca «l'habilitat quasi cinematogràfica a l'hora de muntar les escenes» i «la capacitat de conjuminar dramatisme i humor». Després de *Pell de poble*, obra que fou representada novament el 2010 i el 2013, es va presentar un concert amb els temes musicals de l'obra, compostos per Joan Pelfort. Soler i Mas va participar també en la creació d'un muntatge sobre el

mil·lenari de Catalunya, *Catalàunia 988*, i va escriure per als amics suriencs diverses biografies escèniques: Mercè Rodoreda, Montserrat Roig, Maria Aurèlia Capmany, Lola Anglada, Jaume Guilà, Àngels Garriga, Mary Santpere...

Tot un fenomen teatral

Amb més d'un centenar de peces escrites, Soler i Mas deu haver estat l'autor teatral bagenc més prolífic fins ara. Si bé és veritat que amb una producció tan elevada la qualitat de les obres sigui irregular, cal valorar cada text en funció de la finalitat i del gènere on s'inscriu (varietats, comèdia musical, obra dramàtica...). Tanmateix, com assenyala Noguero, cal aproximar-nos a Soler i Mas com a fenomen teatral, únic i irrepetit en el panorama manresà. Crear un espectacle cada any, amb un guió, una música i unes coreografies diferents, un vestuari i una escenografia canviants, i amb un conjunt actoral nombrós i variat, només és possible si al capdavant hi ha algú com el Soler i Mas, «vitalista, positiu i capaç de generar il·lusió al seu voltant», destaca Costa. Per a Barbé, "creant la Innocentada l'Agustí va impulsar el desvetllament de vocacions teatrals (i esmenta Jordi Purtí, Jordi del Rio, Pere Font, Teti Canal, Mireia Cirera o Jordi Muixí, entre altres noms), i va contribuir a mantenir i potenciar el públic teatral». Costa hi afegeix que «l'Agustí, amb la seva manera de fer, d'aglutinar tothom, i el seu humor crític i autocrític, sense ofendre, ajudava a fer poble, a fer comunitat». Barbé va més enllà: «L'Agustí s'avançava al seu temps, tractant temes d'actualitat amb una mentalitat molt oberta, també des del punt de vista humà i intel·lectual». A tall d'exemple, a *La innocentada submarina*, el 1967, qüestiona l'autoritat militar; el 1973, amb *Els llits de Valldemossa*, advoca per l'alliberament de dona, i dissecciona la crisi de la família a *Apartat 279*, el 1977... Un altre dels elements destacables de Soler i Mas com a guionista i director era el seu sentit de l'humor, el qual, segons Torrens «era molt sui generis: sabia treure partit de les característiques físiques de tothom, començant per ell mateix, que explotava còmicament». I és que, com assenyala Torrens, «l'Agustí tenia una gran imaginació i un do irònic innat, que el feia capaç de treure punta dramàtica de tot, fins i tot del conflicte entre una sabata i un cordó».

A banda de concedir-li el Premi Oleguer Bisbal a títol pòstum, en la categoria de manresà més manresà, el 2003, Barbé es dol que «no se n'hagi valorat prou la vàlua teatral», i assegura que «si hagués nascut a Barcelona i hagués freqüentat l'ambient teatral de la capital, avui seria un dels grans autors del país». Afirma que moltes de les seves obres, publicades per l'Editorial Millà dins la col·lecció *Catalunya Teatral*, han estat representades per molts de grups de teatre amateur. Malgrat que totes les persones consultades en aquest reportatge coincideixen a remarcar que el millor homenatge que es pot fer a l'Agustí Soler i Mas és continuar alçant cada any el teló de la Innocentada, també caldria, segons opina Barbé, reposar alguna de les seves obres més emblemàtiques i que algú, algun dia, es decideixi a escriure la història de l'inventor de la Innocentada.